

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 83 0 P 055102 26 Rev 2
Banjaluka: 7.7.2026. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanje Bundalo, predsjednica vijeća, Senada Tice i Davorke Delić, članovi vijeća, u pravnoj stvari malodobnih tužitelja mldb. 1., M., L., mldb. 2., D.S., mldb. 3., J., B., mldb. 4., D.S., mldb. 5., J., B. i mldb. 6., D.S., koje zastupa Advokatsko društvo "Ademović, Nožica i partneri", advokat Nedim Ademović, Ulica Titova 50/V, Sarajevo, protiv tuženih JU Osnovna škola "Sveti Sava" Zvornik, Ulica Svetog Save 71/a, koju zastupa advokat Radivoje Lazarević, Ulica Svetog Save bb, Zvornik i Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, Banjaluka, koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske-sjedište zamjenika, Ulica Vuka Karadžića 3, Bijeljina, radi diskriminacije, vrijednost spora 5.000,00 KM, odlučujući o reviziji malodobnih tužitelja protiv presude Okružnog suda u Bijeljini broj 83 0 P 055102 25 Gž 3 od 24.12.2025. godine, na sjednici održanoj 7.7.2026. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja i presuda Okružnog suda u Bijeljini broj 83 0 P 055102 25 Gž 3 od 24.12.2025. godine preinačava, tako što se djelimično usvajaju žalbe tuženih i presuda Osnovnog suda u Zvorniku broj 83 0 P 055102 23 P 2 od 29.4.2024. godine preinačava i sudi tako što se:

utvrđuje da su tuženi Republika Srpska i JU Osnovna škola "Sveti Sava" Zvornik, diskriminirali tužitelje na jezičkoj osnovi jer su učenicima srpske nacionalnosti dali prednost u pogledu označenja naziva jezika u službenim školskim evidencijama i đačkim knjižicama, pa se nalaže tuženima da preduzmu aktivnosti u cilju eliminisanja diskriminacije tako što će u službenim školskim evidencijama i đačkim knjižicama, jezike konstitutivnih naroda označavati na jednak način.

U preostalom dijelu, kojim je odbijen zahtjev za utvrđenje da su tuženi diskriminirali tužitelje na etničkoj osnovi tako što su im, za razliku od prava učenika srpske nacionalnosti, uskratili jednako pravo obrazovanja na maternjem jeziku u smislu da su u procesu obrazovanja onemogućeni da svoj maternji jezik nazivaju bosanskim jezikom i u dijelu kojim je odbijen zahtjev da se naloži tuženima da preduzmu aktivnosti u cilju eliminacije diskriminacije u smislu da tužiteljima omoguće da koriste naziv bosanski jezik u obrazovnom sistemu u okviru redovnog nastavnog plana i programa, revizija se odbija.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Zvorniku broj 83 0 P 055102 23 P 2 od 29.4.2024. godine, utvrđeno je da su tuženi Republika Srpska (u daljem tekstu: prvotužena) i JU Osnovna škola "Sveti Sava" Zvornik (u daljem tekstu: drugotužena) diskriminirali tužitelje na etničkoj i jezičkoj osnovi tako što su im, za razliku od prava djece srpske nacionalnosti, uskratili jednako pravo obrazovanja na maternjem jeziku u smislu da su u procesu obrazovanja onemogućeni da svoj maternji jezik nazivaju bosanskim jezikom i da taj naziv koriste u službenim školskim evidencijama.

Naloženo je tuženima da preduzmu aktivnosti u cilju eliminacije diskriminacije u smislu da tužiteljima omoguće da koriste naziv bosanski jezik u obrazovnom sistemu u okviru redovnog nastavnog plana i programa, u roku od 30 dana od dostavljanja prepisa presude.

Obavezane su tužene da tužiteljima naknade troškove postupka u iznosu od 2.114,32 KM, u roku od 30 dana od dostavljanja prepisa presude.

Presudom Okružnog suda u Bijeljini broj 83 0 P 055102 25 Gž 3 od 24.12.2025. godine usvojene su žalbe tuženih, prvostepena presuda preinačena i tužbeni zahtjev odbijen.

Obavezani su tužitelji da prvotuženoj na ime naknade troškova postupka isplate iznos od 926,20 KM i drugotuženoj iznos od 706,00 KM, u roku od 30 dana od prijema prepisa presude.

Tužitelji revizijom pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se preinači tako što će se žalba tuženih odbiti, potvrditi prvostepena presuda i tužene obavezati na naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 842,40 KM.

Prvotužena u odgovoru predlaže da se revizija odbije ili odbaci, a tužitelji obavežu na naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 400,00 KM.

Drugotužena u odgovoru predlaže da se revizija odbije.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja o kom je odlučeno nižestepenim presudama.

Prvostepeni sud je odbio prigovor stvarne i mjesne nenadležnosti pozivom na odredbe člana 12. stav 1. tačka a) i člana 13. Zakona o zabrani diskriminacije ("Službeni glasnik BiH", broj 59/09 i 66/16 - u daljem tekstu: ZZD), u vezi sa odredbama člana 30. i 46. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13, 27/24 i 29/26 - u daljem tekstu: ZPP).

Tužitelji su učenici bošnjačke nacionalnosti koja pohađaju osnovnu školu kod drugotužene (područno odjeljenje L.), razredna nastava od I do V razreda.

Prvostepeni sud cijeni (strana 6 pasus 1 obrazloženja) da među strankama nije sporno da je tužiteljima, u skladu sa nastavnim planom i programom, omogućeno da u školi “izučavaju maternji jezik, da ga govore i pišu ili se obraćaju na svom maternjem jeziku”.

Spornim se, po ocjeni prvostepenog suda, ukazuje da li je prema tužiteljima izvršena diskriminacija na etničkoj i jezičkoj osnovi jer im je, za razliku od prava učenika srpske nacionalnosti, “uskraćeno pravo da svoj maternji jezik nazivaju Bosanskim jezikom u procesu obrazovanja i da njegov naziv koriste u službenim školskim evidencijama”.

Odluka prvostepenog suda zasnovana je na odredbama člana 2, člana 3. stav 1. i 2., člana 5. i člana 15. ZZD, te odredbi člana 5. stav 1. tačka 5., član 8. stav 2. i člana 9. stav 1. Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju Republike Srpske („Službeni glasnik RS”, broj 81/22 - u daljem tekstu: ZOOV).

Iz Nastavnog plana za osnovno vaspitanje i obrazovanje (“Službeni glasnik RS”, broj 79/19 – u daljem tekstu: Nastavni plan) proizilazi da je ministar prosvjete i kulture na prijedlog Republičkog pedagoškog zavoda, donio Nastavni plan /prilog broj 1. u kom su navedeni nazivi predmeta, raspored i broj časova.

U Nastavnom planu, ispod rubrike nastavni predmet pod rednim brojem 1, naveden je srpski jezik, dok su sljedeći redni brojevi pod 2. i 3. obilježeni praznom linijom uz dodatak “jezik i *”, što služi kao napomena da je prazno mjesto predviđeno za nastavu koja se odvija na jeziku konstitutivnog naroda u skladu sa odredbom člana 7. Ustava Republike Srpske (jezik bošnjačkog naroda i jezik hrvatskog naroda).

Tužitelji su učenici bošnjačke nacionalnosti i pohađaju iste razrede i nastavu kod drugotužene, zajedno sa učenicima srpske nacionalnosti.

Ocjena je prvostepenog suda da su tužitelji učinili vjerovatnim da su postupanjem tuženih diskriminirani na način naveden u izreci presude, što proizilazi iz iskaza tužitelja, Nastavnog plana i kopija đачkih knjižica sa pečatom drugotužene iz kojih se vidi da je za školsku 2018/2019, 2019/2020 i 2020/2021 godinu u rubrici “nastavni predmet” za učenike srpske nacionalnosti unapred odštampan tekst i upisano „Srpski jezik“, a kada su u pitanju tužitelji ostavljena je prazna linija kako bi se upisao naziv jezika u skladu sa odredbom člana 7. Ustava Republike Srpske (“Službeni glasnik RS”, broj 21/92-prečišćeni tekst, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/02 ispravka, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05 i 48/19).

Sud je utvrdio da drugotužena, kada su u pitanju učenici bošnjačke nacionalnosti, ne samo da nije štampala đачke knjižice sa jezikom koji govore (Bosanski jezik), nego ga “nije ni ručno upisivala po završetku školske godine”.

U školskim matičnim knjigama za učenike bošnjačke nacionalnosti u rubrici koja se odnosi na naziv jezika, upisivano je “jezik bošnjačkog naroda”.

Posljedica različitog postupanja, po ocjeni prvostepenog suda, jeste dovođenje u nepovoljan položaj osoba koje su žrtve diskriminacije.

Različit tretman se ogleda u posljedicama propusta u procesu obrazovanja kod preduzimanja mjera i radnji koje bi učenicima bošnjačke nacionalnosti, koja pohađaju nastavu

kod drugotužene, omogućili ravnopravan tretman u pogledu naziva i upisa njihovog maternjeg jezika (Bosanski jezik) u službenu dokumentaciju škole i đачke knjižice.

Sud ukazuje da drugotužena nije izvodila dokaz, pa time ni dokazala da nije postupala različito u odnosu na učenike srpske i bošnjačke nacionalnosti, osim što se pozivala na član 7. Ustava RS.

Sud, ocjenom utvrđenih činjenica, zaključuje da su tužene postupale protivno odredbi člana 7. Ustava RS jer nisu štampali đачke knjižice u kojima bi za učenike srpske nacionalnosti bila upisana ustavna kategorija "jezik srpskog naroda", već je odštampan naziv "Srpski jezik", a tako nisu postupili prema učenicima bošnjačke nacionalnosti jer nije upisan naziv Bosanski jezik, već je ostavljen prazan prostor da se ručno upiše naziva jezika isključivo u skladu sa odredbom člana 7. Ustava RS.

Stav je suda da se ne bi moglo govoriti o diskriminaciji u slučaju da je za sva tri konstitutivna naroda upisan naziv jezika u skladu sa članom 7. Ustava RS, ali da jeste diskriminacija kada se za jezik tužitelja ostavlja mogućnost isključivog upisa kao "jezik bošnjačkog naroda", jer se time nameće naziv jezika jednom konstitutivnom narodu u Republici Srpskoj koji taj naziv ne prihvata kao identifikaciju svoje nacionalne pripadnosti.

Ocjena je suda da su neosnovani navodi prvotužene da se, prema tvorbenim pravilima srpskog jezika, od "srpski narod" izvodi ekvivalent "Srpski jezik", od "hrvatski narod" ekvivalent "Hrvatski jezik", a od "bošnjački narod" ekvivalent "Bošnjački jezik", a ne „Bosanski jezik“.

Prvostepeni sud se pozvao na odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U- 5/98 od 18.8.20000. godine i broj U-7/15 od 26.5.2016. godine, kojom se naglašava da „ustavno pravo na ime jezika prema želji onog naroda koji govori taj jezik ne može biti uvjetovano lingvističkim pravilima“.

Drugostepeni sud je usvojio žalbu tuženih i preinačio prvostepenu tako što je zahtjev odbio, a tužitelj obavezao na naknadu troškova postupka.

Za razliku od prvostepenog suda, nalazi da tužitelji nisu učinili vjerovatnim postojanje diskriminacije jer naziv "Bosanski jezik" nema uporište u Ustavu Republike Srpske.

Cijeni da nije predöčen dokaz koji bi ukazivao da tužitelji nisu mogli pohađati školu, govoriti, pisati ili se obraćati na maternjem jeziku (Bosanskom jeziku).

Smatra da je prvostepeni sud, prvenstveno, odluku trebao zasnovati na odredbi člana 7. Ustava RS koji poznaje termin jezik bošnjačkog naroda, a ne pri odlučivanju "davati prednost raznim dopisima i preporukama ne uvađavajući pravnu hijerarhiju propisa".

Smatra da je drugotužena obavezna raditi po ZOOV i po Nastavnom planu, pa je "nejasno kako su tužitelji dokazali da su diskriminirani".

Zaključak je suda da neupisivanje naziva jezika u đачke knjižice i školske evidencije od strane drugotužene, ne predstavlja radnju ili propuštanje prvotužene već isključivo drugotužene, a u kojima radnjama nema diskriminacije jer je postupljeno u skladu sa Ustavom RS, zakonom i podzakonskim aktima.

Sud naglašava da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine u odluci broj U-26/13 od 26.3.2015. godine cijenio ustavnost Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju Republike Srpske, te da drugotužena nije u đачke knjižicama navela ime jezika tužitelja iz razloga što oni to “ne žele”, tj. ne žele da im se upiše naziv “Bošnjački jezik” već “Bosanski jezik” i što bi upisivanje naziva “Bosanski jezik” bilo neustavno.

U reviziji se ističe: da je prvotužena donijela Nastavni plan kog drugotužena primjenjuje, da je drugotužena pripremila i stampala administrativne evidencije (formulare, đачke knjižice) u kojima su inkorporisani diskriminatorski elementi, da je drugostepeni sud pogrešno zaključio da nisu obe tužene pasivno legitimisane, da član 7. Ustava RS ne sadrži normu naziva jezika već prisvojni opis jezika, da se Ustavni sud BiH u svojim odlukama izjasnio o sadržaju člana 7. Ustava RS.

Drugostepena odluka je donesena uz pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Diskriminacija je svako različito postupanje uključujući svako isključenje, ograničenje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kom licu ili grupi lica, i onima koji su sa njima u rodbinskoj ili drugoj vezi.

U članu 2. tačka 1. ZZD nabrojani su različiti osnovi diskriminacije, ali time nije ograničen osnov jer se u daljem tekstu ovog člana i tačke 1. navodi da osnov diskriminacije može biti i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima javnog života.

Tužitelji su naveli dva osnova diskriminacije, etničku pripadnost i jezik i da im je diskriminacijom po navedenim osnovama povrijeđeno pravo na obrazovanje na maternjem jeziku i pravo na upotrebu imena jezika, jer u školskim evidencijama i đачkim knjižicama jezik učenika bošnjačke nacionalnosti nije označen kao “Bosanski” jezik.

U činjeničnim navodima tužbe tvrde da je iz ta dva osnova izvršena njihova diskriminacija na način da, kao učenici od I do V razreda drugotuženog (odjeljenje u Lipljima), podliježu Nastavnom planu obaveznog “slušanja predmeta Srpski jezik”, dok je za nastavu na jeziku ostalih konstitutivnih naroda (Bošnjaka i Hrvata) utvrđena alternativna mogućnost slušanja “predmeta jezik bošnjačkog i hrvatskog naroda”, da im je onemogućeno da koriste naziv “Bosanski jezik” i da pod tim nazivom bude upisan u službenim evidencijama drugotužene i đачkim knjižicama.

Ocjenjujući ustavnost odredbe člana 7. stav 1, Ustava RS u dijelu koji glasi: “jezik bošnjačkog naroda”, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u odluci broj AP-7/15 od 26.5.2016. godine, utvrdio da je u skladu sa ustavom Bosne i Hercegovine.

Sud je ocijenio da navedeni član sadrži neutralnu odredbu kojom je propisao da su u Republici Srpskoj u službenoj upotrebi jezik srpskog, bošnjačkog i hrvatskog naroda, čime nijednom narodu nije data prednost u pogledu označavanja naziva jezika, niti Ustav Bosne i Hercegovine sadrži označavanje naziva jezika konstitutivnih naroda.

Jezik je izraz slobode izražavanja svoje narodnosti i kulture, sloboda upotrebe svog jezika i ravnopravnost jezika svakog naroda spada u zajamčena prava. Ova sloboda, kako za

narode tako i za nacionalne manjine, znači pravo slobodne upotrebe svog jezika i u privatnom govoru, pismu pred državnim organima, u štampi i u drugim oblicima javne upotrebe jezika.

Odredbom člana 8. stav 1. ZOOV je propisano da se u osnovnom vaspitanju i obrazovanju ne može vršiti diskriminacija učenika, nastavnika i ostalog osoblja škole na osnovu rase, pola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, na osnovu invalidnosti ili po bilo kom drugom osnovu, dok je stavom 2. propisano da škola ima odgovornost da u sredini u kojoj djeluje doprinese stvaranju kulture koja poštuje ljudska prava i osnovne slobode svih građana, kako je to utvrđeno Ustavom Republike Srpske i ostalim međunarodnim dokumentima iz oblasti ljudskih prava.

Članom 9. stav 1. ZOOV je propisano da se nastava u osnovnom vaspitanju i obrazovanju izvodi na službenim jezicima konstitutivnih naroda, uz korišćenje oba pisma – ćirilice i latinice. U stavu 3. navedenog člana je propisano da se u školama ne smije vršiti diskriminacija učenika na osnovu toga što u školi, u usmenom i pismenom izražavanju, koristi bilo koji od jezika konstitutivnih naroda.

U toku postupka pred prvostepenim sudom tužitelji su učinili vjerovatnim da je za školsku 2018/2019, 2019/2020 i 2020/2021 godinu u rubrici “nastavni predmet”, za učenike srpske nacionalnosti unapred odštampan tekst sa nazivom „Srpski jezik“, a kada su u pitanju tužitelji ostavljena je prazna linija kako bi se upisao naziv jezika isključivo u skladu sa odredbom člana 7. Ustava RS.

Ovaj sud prihvata pravilnom ocjenu prvostepenog suda da je time izvršena neposredna diskriminacija tužitelja po jezičkoj osnovi, jer je učenicima srpske nacionalnosti data prednost time što je u zvaničnim školskim dokumentima unapred odštampan tekst naziva “Srpski jezik”, dok tako nije postupljeno u odnosu na nazive jezika druga dva konstitutivna naroda u Republici Srpskoj.

Odredbom člana 173. stav 1. tačka 1 - 12 ZOOV taksativno su nabrojana isprave koje izdaje drugotužena, među koje spadaju đачka knjižica (tačka 1.) i svjedočanstvo (tačka 2.), dok je stavom 4. propisano da ministar donosi Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja dokumentacije, evidencije i obrascima javnih isprava u osnovnoj školi.

Iz ove odredbe proizilazi da je implementacija ZOOV u nadležnosti Ministarstva prosvjete i kulture RS, pa s obzirom na navedeno redovni sud, pa tako ni Vrhovni sud Republike Srpske, nije nadležan da u odluci odredi naziv jezika bilo kog konstitutivnog naroda, pa time ni da naloži tuženima da u službenim školskim evidencijama i đачkim knjižicama, za tužitelje kao učenike bošnjačke nacionalnosti koristi naziv “Bosanski jezik”.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u odluci broj U-26/13 od 26.3.2015. godine, između ostaloga, odbio i zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju Republike Srpske („Službeni glasnik RS”, broj 74/08 i 71/09) sa obrazloženjem da odredbe zakona koje propisuju da se nastavni planovi i programi donose u okviru nadležnog ministarstva obrazovanja u saradnji sa pedagoškim zavodima, nisu same po sebi diskriminirajuće ako bi se postigao cilj da se sporni zakon provede i implementira na ispravan način “u duhu zakona”.

Kao što je već ukazano u obrazloženju odluke, prvostepeni sud nalazi, a što je prihvatio drugostepeni sud i što revizija konkretno ne osporava, da među strankama nije sporno da je tužiteljima, kao učenicima bošnjačke nacionalnosti, u skladu sa nastavnim planom i

programom, omogućeno da u školi izučavaju maternji jezik, da ga govore i pišu, da se obraćaju na maternjem jeziku i da ga nazivaju “Bosanskim jezikom”.

Stoga nema mjesta zaključku da je tužiteljima onemogućeno pravo na obrazovanje na maternjem jeziku, a slijedom toga ni zaključku da su diskriminirani u pogledu etničke pripadnosti imajući u vidu da je jezik dio etniciteta, u odnosu na učenike srpske nacionalnosti, koja su također imala pravo da, u skladu sa nastavnim planom i programom, izučavaju maternji jezik, da ga govore i pišu, da se obraćaju na maternjem jeziku i da ga nazivaju “Srpski jezik”.

Polazeći od konačnog uspjeha tužitelja u parnici, koristeći diskreciono pravo iz odredbe člana 386. stav 2. ZPP, odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Temeljem odredbe člana 248. i 250. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost opravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić